Sanayi enerjisinde maliyet trajedisi

Yüksek enerji maliyeti sektörlerde üretimi pahalı kılarken, Türk sanayisinin uluslararası piyasalarda rekabet gücünü de olumsuz yönde etkiliyor. Ayrıca yurtiçi kaynaklı elektrik enerjisinde, üretim, teknoloji seçimi, yatırım yeri, hammadde maliyetleri gibi değişik etkenler sonucu, üretim maliyetlerinin, dünya ortalamasının üzerinde olduğu söyleniyor

Dünyada elektrik enerjisi, sanayiye ortalama 5 cent/kwh verilirken, Türkiye'de bu fiyat 8,6 cent/kwh dolayında bulunuyor. Söz konusu fiyat, OECD ülkeleri ortalamasının ise yaklaşık yüzde 40 üzerinde. Bu durum sanayicilerin üretim maliyetlerini artırırken, rekabet gücünü azaltıyor. Sanayi sektöründe elektrik enerjisi ile ilgili sorunların başında, yüksek fiyat, elektrik kalitesindeki değişimler, çok sık yaşanan arıza ve kesintiler geliyor. Yüksek enerji maliyeti sektörlerde üretimi pahalı kılarken, Türk sanayisinin uluslararası piyasalarda rekabet gücünü de olumsuz yönde etkiliyor. Ayrıca yurtiçi kaynaklı elektrik enerjisinde, üretim, teknoloji seçimi, yatırım yeri, hammadde maliyetleri gibi değişik etkenler sonucu, üretim maliyetlerinin, dünya ortalamasının üzerinde olduğu söyleniyor. Üretim maliyelerinin yüksek olmasına ilaveten dağıtım hatlarının eksikliğinden kaynaklanan kayıpların yüksekliği yanında kaçak elektrik kullanım oranlarının da yüksek olması, elektrik satış fiyatlarını yükseltiyor. Gelişmiş ülkelerde hemen hemen hiç karşılaşılmayan elektrik kesintisi ve gerilim dalgalanmaları, sıkça yaşanır bir olay olmasa da Türkiye'de üretimi hâlâ olumsuz etkiliyor ve maliyet artışına yol açıyor.

Dünyada sanayi kuruluşları ve konutlara ayrı ayrı fiyatlardan verilen elektrik, sanayiye daha ucuz tarifeden uygulanıyor. Buna karşılık Türkiye'de sanayi sektörü yüksek tarifeden elektrik kullanıyor. Sadece organize sanayi bölgelerinde yer alan işletmeler ile sanayi sicil belgesi bulunan işletmeler ucuz tarifeden yararlanabiliyor. Sanayinin kullandığı elektrik enerjisi fiyatı, OECD ülkeleri ortalamasının yaklaşık olarak yüzde 40 üzerinde seyrediyor. Söz konusu fiyat farkı ortadan kaldırılmadıkça, sanayicilerin üretim maliyetleri yönünden yurt dışındaki rakipleri ile rekabette zorlanacakları belirtiliyor. Bugün için 1 cent/kwh'lik bir fiyat farkı üretim maliyetlerini önemli ölçüde etkiliyor. Diğer yandan, sektörlerin yapısına göre enerji ihtiyacı değişebiliyor. İmalat sanayisinde ve turizm sektöründe kullanılan enerjinin maliyeti yüksek oluyor. Tekstil sektörünün ihracattaki önemli payı ve son iki yılda turizmin Türkiye açısından kazandığı önem dikkate alınınca, yatırımcılara dünya pazarlarıyla rekabet edilebileceği düzeyde düşük maliyetli enerji kullandırılması bir zorunluluk olarak ortaya çıkıyor. Dolayısıyla Türk yatırımcısına ülkenin diğer yatırımcı ve vatandaşlarına yük olmadan ucuz, temiz, güvenilir ve yeterli enerjinin sunulma imkanlarının araştırılıp bulunması gerekiyor.

SORUNLAR DEĞERLENDİRME KURULU'NDA

Enerji maliyetlerinin düşürülmesi, enerji piyasasının işleyişi ve sorunlarının görüşülerek giderilmesi konusu, sekreteryasını Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın yürüttüğü Ekonomik Sorunları Değerlendirme Kurulu'nun da gündemine geldi ve değişik sektör temsilcileriyle ayrıntılı olarak ele alındı. Sorunların topyekün çözümüne yönelik bir genelleştirme yapılmasının gerekli olduğu, enerji sektöründe uzun vadeli stratejik plan yapılmadan, birim ürün başına en az enerji girdisi hedeflenmeden, geleceği geleceğin teknolojileriyle planlamadan yatırımcıların sorunlarını gidermenin mümkün olamayacağının ise gerçek olduğu ifade edildi. Enerjiyle ilgili uzun vadeli planlama yapılırken, mevcut teknolojilerin yanı sıra planlama döneminde kullanıma girmesi beklenen yeni teknolojilerin de dikkate alınmasının zorunlu olduğu, daha çok enerji tüketmek yerine daha az enerjiyle aynı işi yapacak üst düzey teknolojilerine yönelmenin zorunluluğunun altı çizilirken, takip edilecek en akıllı yolun, yalıtım ve diğer önlemlerle enerjiye olan talebin ve aynı faydayı oluşturmak için gerekecek enerji miktarının azaltılması olacağı belirtildi.

ÜRETİM KAPASİTESİ 210 BİN GWH'YI AŞTI

Halihazırda Türkiye'de hidrolik, termik ve çevrim santralleri dahil elektrik enerjisi üretimine yönelik tesislerin kurulu gücü yaklaşık 40 bin mw'a ulaşmış, üretim kapasitesi ise 210 bin gwh'yı aşmış bulunuyor. 2020 yılı için söz konusu kalemler itibariyle ulaşılması gereken hedefler, sırasıyla 105 bin mw ve 605 bin gwh olarak belirlendi. Burada dikkat çekici olan nokta, kurulu gücün ve üretimin talebin üzerinde hedef-

Bakan Güler: Elektriğe zam konusunda ekonominin gereği ne ise o yapılacak

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler, Türkiye'de enerji krizi yaşanmadığını belirterek, elektriğe zam konusunda ekonominin gereği ne ise onun yapılacağını söyledi. Bakan Güler, bazı bölgelerde meydana gelen kesintilerin ardından gündeme gelen elektrik sıkıntısı ile ilgili olarak sektör temsilcileri ile bir toplantı yaptı. Amaçlarının enerji sektörünün huzur içinde üretim yapması, tüketiciyi de düşünerek sektörün faaliyetlerini sürdürmesi olduğunu belirten Güler, yaptıkları toplantıda bu prensipler doğrultusunda bazı kararlar aldıklarını bildirdi. Güler, alınan ilk kararın 1 Ağustos'tan itibaren Dengeleme Uzlaştırma Yönetmeliği'nin uygulanması olduğunu belirterek, bu yönetmeliğin uygulanmasıyla sektörün önemli bir probleminin çözüleceğini söyledi. Güler, ikinci önemli kararın ise, Yan Hizmet Sözleşmeleri'nin yapılmaya başlanması olduğunu ifade ederek, böylece üretici ve kamu arasındaki iletişim probleminin ortadan kalkmış olacağını söyledi. EÜAŞ'a ait 60 dolayında küçük santralin Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na devredileceğini de belirten Güler, "Özel sektör firmaları daha çok doğalgaz ile çalışıyor. Ancak onlara suyu da dahil ederek, sağlıklı bir portföy oluşması sağlanacak" dedi. DSİ'nin elinde bulunan barajların EÜAŞ'a devri çalışmalarının da sürdüğünü kaydeden Güler, özel sektör temsilcilerinden bununla ilgili çalışma yapmak istediklerini söyledi. Toplantıda Serbest Tüketici Limitleri ile ilgili de çalışma yaptıklarını bildiren Güler, özel sektör temsilcilerinin bu konu ile ilgili de 1 Eylül 2006 tarihine kadar önerilerini sunacaklarını bildirdi. Güler, 4646 ve 4628 sayılı yasaların uygulanmasında karşılaşılan sorunlar için de özel sektörden öneri paketi hazırlamalarını isteyeceklerini belirtti. Elektrik Üreticileri Derneği Başkanı Önder Karaduman ise, dünyada artan petrol fiyatlarının doğalgaza yansımasıyla Avrupa'daki fiyatların gerisinde kaldıklarını belirterek, toplantıda elektrik fiyatları üzerindeki TRT payı, doğalgaz üzerindeki ÖTV ve sistem kullanım bedellerinin indirilmesini istediklerini söyledi. Karaduman, Organize Sanayi Bölgeleri'ne yapılan doğalgaz indiriminin kendilerine de uygulanmasını istedi. EPDK Başkanı Yusuf Günay ise, Dengeleme Uzlaştırma Yönetmeliği'nin 1 Ağustos 2006 tarihinden itibaren uygulanması veya hizmet anlaşmalarının yapılmasının önemli bir gelişme olduğunu belirterek, bunların piyasadaki kısa vadeli sıkıntıları çözeceğini söyledi.

lendiği, hepsinden önemlisi de elektrik enerjisinin tamamının yurt içi kaynaklarla üretilmesinin ön görülmesi. Türkiye'nin enerji kaynakları açısından, kendisine yeterli bir ülke olmadığı, petrolü yok denecek kadar az olduğu, hidroelektrik kaynakları nispeten bol ama yetersiz, 6 milyar tona varan linyit rezervlerinin ise kalitesiz olduğu açıklandı. Dolayısıyla Türkiye, önce kendi kaynaklarına yönelip, bağımsızlığını asgari düzeyde tutmak, sonra da dış kaynaklara yönelirken, istikrarlı coğrafyalar aramak ve bu bağımsızlığı mümkün olduğunca fazla sayıda ülke arasında yaymak zorunda olan bir ülke olduğu vurgulandı. Türkiye halihazırdaki elektrik üretiminin yüzde 40'ını kendi hidrolik, yüzde 37'sini kendi linyit, yüzde 20 kadarını da ithal doğalgazdan sağlarken, hidroelektrik potansiyelinin şimdilik yüzde 30'unu kullanıyor. Türkiye 1980'lerin başında hidroelektrik potansiyelinin ancak yüzde 15'ini kullanırken, bugün yüzde 30'unu devreye soktuğu, 2010 yılına kadar bu oranın yüzde 65'e, 2020 yılında da yüzde 80'e çıkarılması hedefleniyor.

YENİ ENERJİ KAYNAKLARI GEREKLİ

Dünya enerji kaynaklarının yetersizliği, çevre faktörü ve mevcut imkanlardan en iyi yararlanma ihtiyacı alternatif enerji kaynaklarından yararlanmayı da gündeme getiriyor. Başlıca yenilenebilir enerji kaynakları olarak biyokütle, güneş, rüzgar, dalga, jeotermal ve hidrojen sayılıyor. Söz konusu kaynaklar bakımından Türkiye dünyada önemli potansiyellere sahip bir ülke olarak görülüyor. Yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji amaçlı kullanımına yasal çerçeve oluşturacak olan ve 18 Mayıs 2005 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun, bundan sonra Türkiye'de yenilenebilir enerji kaynaklarının yaygın olarak kullanılmasına temel teşkil ediyor. Nitekim bu yolla kaynak çeşitliliğinin artırılması, atmosfere verilen emisyonların azaltılması, hayvansal ve bitkisel kaynaklı atıkların değerlendirilmesi, çevrenin korunması ve ayrıca, konuyla ilgili imalat sanayisi sektörlerinin gelişmesi sağlanıyor. Bu kapsamda, Türkiye'de yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı enerji üretim tesislerinin teşvik edilmesine büyük önem veriliyor. Bu çerçevede Dünya Bankası tarafından Hazine Müsteşarlığı'na tahsis edilen toplam 200 milyon ABD Doları tutarındaki kredi, Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası (TSKB) ve Türkiye Kalkınma Bankası (TKB) aracılığıyla yatırımcılara kullandırılmaya başlandı.